

ning som huvudort för Tornedalen och det naturligt avgränsade handelsområdet däromkring.

Under framhållande av att sedan hamnen nu med stora kostnader anlagts densamma borde på lämpligt sätt förbindas med Haparanda och det trafiknät, som utgrenar sig därifrån, fann 1935 års riksdag anledning fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på denna angelägenhet. Efter snart tioåriga utredningar synas vidtagna åtgärder inskränka sig till ett år 1943 av statens järnvägar med en enskild företagare i Haparanda ingånget avtal om visst trafiksamarbete i fråga om expedieringen av gods till och från hamnen. Såsom av ett från länsstyrelsen i Norrbottens län av riksdagens vederbörande utskott införskaffat yttrande framgår kan den sålunda träffade överföringsanordningen ej anses tillfredsställande.

Hamnen har i anläggning kostat 1 015 000 kronor, vilket belopp helt fallit på staten så när som på ett bidrag från Haparanda stad på 40 500 kronor. Kostnaderna för ett hamnspår den något över 15 km. långa sträckan mellan hamnen och staden beräknas numera av järnvägsstyrelsen till cirka 2 000 000 kronor. Därest med hänsyn till de höga kostnaderna anläggningen av detta järnvägsspår till hamnen ej för närvarande anses möjlig, borde dock en bättre överföringsorganisation kunna utan alltför stor ytterligare tidsutdräkt åstadkommas. Överhuvud bör skäligen kunna förväntas, att genom samverkan mellan järnvägsstyrelsen och Haparanda stad sådana anordningar i transport- och taxehänseende träffas, att hamnen kan fylla sitt syfte.

Med åberopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen, i anledning av motionerna I: 236 och II: 399, hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för tillgodoseende av behovet av bättre anordningar för överföring av gods till och från Haparandahamn.

Stockholm den 26 maj 1945.

Med undersätlig vördnad.

Nr 291.

Godkänd av första kammaren den 26 maj 1945.

Godkänd av andra kammaren den 26 maj 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om utredning rörande möjligheterna för en metallurgisk storindustri i Norrbotten.

(Statsutskottets utlåtande nr 133.)

Till Konungen.

I de likalydande motionerna I: 98 och II: 170 har hemställts, dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsamt och objektiv utredning rörande möjligheterna att snarast möjligt, med utnyttjande av malmer, vattenkraft och andra naturtillgångar inom Norrbotten, utvidga malmförädlingen därstädes och att föra densamma fram till en högre grad än nu är fallet,

t. ex till billets, platinor, handelsjärn och stål samt även manufaktur av olika slag och till en myckenhet, som gör vårt land oberoende av import och därtill gör det möjligt att återvinna något av den ställning Sverige tidigare intog på exportmarknaden, dels ock att riksdagen till utbyggnad av Harsprånget i Lule älv under utgifter för kapitalökning för budgetåret 1945/46 måtte anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

I full insikt om att en avsevärd del av landets stora malmtillgångar även framdeles komma att exporteras framhålla motionärerna, att detta förhållande ej borde hindra uppkomsten av en betydande järnindustri i Norrbotten. En dylik inhemsk bearbetning av norrbottensmalmen till järn och stål borde tvärtom kunna bli ett verksamt stöd för den övriga svenska järnindustri, som specialiserat sig på mera högförädlade produkter.

Ej endast med tanke på Norrbottens försörjningsmöjligheter utan även rent nationellt sett måste riksdagen finna dessa synpunkter beaktansvärda. Redan i samband med 1907 års stora uppgörelse mellan staten och Grängesbergsbolaget utgicks allmänt ifrån, att malmen från de norrländska malmfälten skulle förädlas jämväl inom landet. Härpå borde, såsom dåvarande departementschefen uttryckte det, alla strävanden inriktas. I överensstämmelse med denna tanke har också sedan gammalt Luossavaarabolagets uppgift i dess bolagsordning angivits vara ej endast att idka gruvdrift utan ock att driva malmförädlingsverksamhet. I anslutning till riksdagens tidigare vid skilda tillfällen uttalade mening vill riksdagen framhålla angelägenheten av att staten söker bidraga till att en vidsynt malmförsäljningspolitik föres.

Även på ett annat mycket avgörande område kan staten stödja uppkomsten av en metallurgisk industri i Norrbotten, nämligen genom att säkra en riklig tillgång till elektrisk energi till billigt pris. Genom de stora kraftbelopp till lågt pris, som kunna erbjudas vid Harsprånget, har frågan om utbyggnad av detta fall kommit att intaga en central plats vid bedömningen av Norrbottens industriproblem. Det bör därför med tillfredsställelse konstateras, att vattenfallsstyrelsen nu kunnat framlägga förslag om igångsättande av förberedande arbeten för detta utbyggnadsföretag. Den preliminärt beräknade byggnadskostnaden, 380 kr. per kilowatt, bestyrker förhoppningarna om att kraften skall kunna levereras till ett jämförelsevis måttligt pris.

Vid all industriell planläggning äro, såsom riksdagen tidigare år 1944 vid sitt förordnande av en skyndsam utredning rörande Harsprånget framhöll, transportkostnaderna en viktig faktor. På grund av de ovanligt stora avstånden och de långa avbrotten i sjöfarten vintertid gäller detta i all synnerhet Norrbotten. Efter den nu genomförda elektrifieringen av norra stambanan ända upp till Boden, där den sedan gammalt elektrifierade riksgränsbanan tar vid, bör taxepolitiken — utan eftersättande av järnvägsekonomiskt sunda tariffningsnormer — kunna inriktas på att särskilt vad massgodset beträffar bjuda billiga transporter. Framför allt gäller detta på de långa avstånden.

I motionerna framhålles, att den helt förändrade situation, som kriget medfört på järn- liksom också på malmmarknaden, kan göra det synnerligen befogat med en undersökning om hithörande svenska industrigrenars framtidsutsikter ej endast på den egna utan även på exportmarknaden. Även i detta avseende finner riksdagen motionärernas synpunkter äga berättigande.

Norrlandskommittén har i sitt utlåtande framhållit, att kommittén är synnerligen intresserad av att en utvidgad malmförädling i Norrbottens län blir föremål för utredning. Kommittén anser emellertid, att de allmänna förutsättnin-

garna för näringslivet i Norrland bättre borde klargöras dessförinnan, en fråga som kommittén har under utredning.

Det synes dock riksdagen väl befogat, att en specialutredning företages rörande de spörsmål, som i motionen upptagits, jämsides med de utredningar i hithörande ämnen, som norrlandskommittén har under behandling. Vid en sådan utredning bör — i enlighet med vad kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering framhållit i sitt utlåtande av den 14 november 1944 angående byggande av thomasverk vid Norrbottens Järnverk — även järnverkets ställning och förhållande till den mellansvenska järnindustrien upptagas till förutsättningslös undersökning.

I anslutning till motionärernas yrkande finner sig riksdagen böra bevilja anslag till påbörjande av Harsprångets utbyggnad med det av vattenfallsstyrelsen angivna beloppet, 1 800 000 kronor.

Riksdagen får, i anledning av motionerna I: 98 och II: 170, *dels* anmäla, att riksdagen till Kraftstation vid Harsprånget för budgetåret 1945/46 under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverk, anvisat ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor, *dels ock* hos Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande möjligheterna att, med utnyttjande av malmer, vattenkraft och andra naturtillgångar, upprätta en utvidgad metallurgisk industri i Norrbotten.

Stockholm den 26 maj 1945.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 292.

Godkänd av första kammaren den 25 maj 1945.

Godkänd av andra kammaren den 25 maj 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Island träffad handelsöverenskommelse.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 42.)

Till Konungen.

Riksdagen får härmed för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts den 13 april 1945 dagtecknade proposition nr 275, meddelat av Eders Kungl. Maj:t äskat godkännande av den med propositionen överlämnade den 7 april 1945 mellan Sverige och Island träffade handelsöverenskommelsen.

Stockholm den 25 maj 1945.

Med undersåtlig vördnad.
